

λώνος και Κανίνης και Αργυροκάστρου. Οι αρχιερείς αυτοί θα αποτελέσουν την εξόριστη Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας ευρισκόμενοι σε διωγμό.

Αυτοί θα συνεργάζονται μετά του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας, μετά του Έλληνα πρεσβευτού στα Τίρανα, με το Σύλλογο Βορειοηπειρωτών Ελλάδας, ως και με όλες τις βορειοηπειρωτικές οργανώσεις των ΗΠΑ και Καναδά. Θα έρχονται αρωγοί στα ποικίλα προβλήματα των Βορειοηπειρωτών ίδια των φυγάδων.

Πάντοτε σε στενή συνεργασία με τις εκάστοτε πολιτικές κυβερνήσεις της Ελλάδας, θα αναλάβουν από κοινού δράση στον ΟΗΕ ως και σ' όλους τους δι-

εθνείς Οργανισμούς, μέχρις ότου η Κυβέρνηση της Αλβανίας αποφυλακίσει τους 25.000 χιλ. Έλληνες, σεβαστεί τα ανθρώπινα δικαιώματα εμπράκτως, σεβόμενη έτσι την υπογραφή της και τέλος επιτραπεί η ελεύθερη τέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων.

Οι καιροί ου μενετοί. Ο χρόνος πρέπει να τρέχει υπέρ των Ελλήνων Βορειοηπειρωτών. Η Ιστορία είναι αμείλικτη. Οι πολυβασανισμένοι αδελφοί μας απλώνουν ικετευτικά τα χέρια τους. Αν αμελήσουμε, τι δικαιολογία θα τους δώσουμε;

Το άρθρο αυτό δημοσίευσε η αθηναϊκή «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ».

Καημός της Ξενητείας

Απόψε πάλι που η νοσταλγία
βάρος μες την καρδιά του,
μετρά τα χρόνια που περνούν
και τα κρυφά του όνειρα
σαν σύννεφα γοργά γοργά γλιστρούν.

Τί να σου πώ ξηνητεμένο μου παιδί
να σε παρηγορήσω
αφού το νήμα κόπηκε στα δυο
πώς θα σου το ματίσω.

Παρηγοριά οι ελπίδες του
και όνειρα κρυμμένα
που θα γυρίσει μια φορά
ευλογημένη μέρα
να ξαναδείς το σπίτι σου
τόσα χρόνια στα ξένα.

*Σάββας Νικολάου
από την Κυθρέα και τώρα στις
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.*

Η απόφαση για τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς και τα Ελγίνεια

Στην εφημερίδα «Baltimore Sun» δημοσιεύτηκε ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον άρθρο του Γκούϊν Όουενς το οποίο συσχετίζει την απόφαση για τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς με την τύχη των Ελγινείων Μαρμάρων. Το άρθρο με τον τίτλο «Σε ποιον ανήκουν τα έργα» έχει ως εξής:

Πρόσφατα στην Ινδιανάπολη ένας ομοσπονδιακός δικαστής εξέδωσε απόφαση ότι ψηφιδωτά του βου αιώνα που προσφέρονταν για πώληση από μια έμπορο έργων τέχνης της πόλης ήταν κλεμμένα και αποτελούσαν ιδιοκτησία της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου.

Η απόφαση είναι ιστορική γιατί ξανανοίγει την προαιώνια συζήτηση σχετικά με την κυριότητα των έργων τέχνης. Είναι ξεχωριστής σημασίας για τους Έλληνες που είναι εξοργισμένοι γιατί οι πιο πολύτιμοι θησαυροί τέχνης τους, τα γλυπτά και οι ζωηφόροι του Παρθενώνα, είναι από τα σημαντικότερα εκθέματα του Βρετανικού Μουσείου στο Λονδίνο.

Τα αποκαλούμενα «Ελγίνεια Μάρμαρα» αφαιρέθηκαν από το υπέροχο οικοδόμημα στην Ακρόπολη των Αθηνών το 1801 από το Λόρδο Έλγιν, Βρετανό Πρέσβη στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ο Οθωμανός Σουλτάνος, που εξουσίαζε την Ελλάδα, έδωσε άδεια στον Έλγιν, αλλά προφανώς δεν ήξερε την έκταση της κλοπής του πρέσβη.

Η απόφαση της Ινδιανάπολης (που μπορεί να εφεσιβληθεί) αφορά τεμάχια Βυζαντινών ψηφιδωτών που όπως φαίνεται αποσπάστηκαν από την εκκλησία της Παναγίας της Κανακαριάς στην υπό τουρκική κατοχή περιοχή της Κύπρου. Το 1974 η Τουρκία εισέβαλε στην ανεξάρτητη Κύπρο (της οποίας ο πληθυσμός αποτελείτο τότε κατά 83% από Έλληνες και κατά το υπό-

λοιπο από Τούρκους) όταν το δικτατορικό καθεστώς των Ελλήνων συνταγματαρχών, στους επιθανάτιους ρόγχους του, επιχείρησε να καταλάβει το νησί. Η ειρωνεία είναι ότι η βλακεία του σχεδίου προκάλεσε εξέγερση του Ελληνικού στρατού. Η δικτατορία κατέρρευσε και η δημοκρατία αποκαταστάθηκε στην Ελλάδα.

Οι Τούρκοι, όμως ποτέ δεν άφησαν το 38% της Κύπρου που κατέλαβαν και από το οποίο εκδιώχτηκαν 200.000 Έλληνες. Συστηματικά εξαφανίζουν τα λειψανα χιλιετηρίδων Ελληνικού πολιτισμού μετατρέποντας εκκλησίες σε τζαμιά και καταστρέφοντας ελληνικά μνημεία.

Η έμπορος έργων τέχνης της Ινδιανάπολης Πεγκ Γκόλντμπεργκ αγόρασε τα Κυπριακά ψηφιδωτά τον Ιούλιο του 1988 στην Ελβετία από έναν Τούρκο έμπορο που ισχυρίστηκε ότι τα είχε βρει στα ερείπια μιας εκκλησίας. Η κ. Γκόλντμπεργκ πλήρωσε όπως λέχτηκε 1.2 εκατομμύρια δολάρια για τους θησαυρούς και μετά τους πρόσφερε στο μουσείο 20 εκατομμύρια. Οι έφοροι του Μουσείου, καχύποπτοι, δεν τους αγόρασαν.

Η αγωγή για επανάκτηση των θησαυρών καταχωρήθηκε από την εκκλησία και την κυβέρνηση της Κύπρου. Ο δικαστής Τζέιμς Νόλαν αποφάνθηκε ότι η κ. Γκόλντμπεργκ πρέπει να επιστρέψει τα ψηφιδωτά και είπε ότι δεν είχε κάνει λογική έρευνα για την προέλευσή τους.

Αναμφίβολα πολλοί Έλληνες σκέφτονταν ότι θα ζήσουν να δουν παρόμοια απόφαση και για τα Ελγίνεια Μάρμαρα. Και η ηθοποιός Μελίνα Μερκούρη μέχρι πρόσφατα υπουργός Πολιτισμού, εξέφρασε την ελπίδα ότι θα δει τα πολύτιμα γλυπτά να επιστρέφονται ενόσω ζει.

Ισχυρά επιχειρήματα για επιστροφή

τους προβάλλονται σ' ένα βιβλίο που εκδόθηκε φέτος το καλοκαίρι στις ΗΠΑ (πέρσι στην Αγγλία) με τίτλο «Αυτοκρατορικά λάφυρα: η περιεργη υπόθεση των Ελγινείων Μαρμάρων» Ο συγγραφέας Κρίστοφερ Χίτσενς είναι ένας Άγγλος πιστός στις παραδοσιακές αξίες. Η αγάπη του για την Ελλάδα είναι στο πνεύμα του Λόρδου Βύρωνα, που θυσίασε τη ζωή του για την υπόθεση του Ελληνισμού. Ο Χίτσενς πιστεύει ότι η υπόθεση για επιστροφή των μαρμάρων είναι μοναδική και πειστική.

Πόση ομοιότητα υπάρχει μεταξύ της υπόθεσης των ψηφιδωτών της Ινδιανάπολης και των Ελγινείων Μαρμάρων; Ενώ τα ψηφιδωτά φαίνεται καθαρά να έχουν κλαπεί, ο Λόρδος Έλγιν είχε πραγματικά «φιρμάνι» (άδεια) από την τότε «κυβέρνηση» της Ελλάδας, παρόλο που ήταν ξένη και εχθρική. Μπορούν οι Έλληνες να ισχυριστούν αναδρομικά ότι αυτό ήταν κλοπή ή βανδαλισμός. (Οι εργάτες του Λόρδου Έλγιν ήταν φοβερά απρόσεκτοι και έσπασαν πολλά από τα μάρμαρα κατά την αφαιρεση).

Ενώ μια απόφαση δικαστηρίου μπορεί να σώσει τα Κυπριακά ψηφιδωτά, είναι απίθανο η υπόθεση της Ινδιανάπολης να δημιουργήσει προηγούμενο για τα Ελγινεία Μάρμαρα: Αν μη τι άλλο, έχουν περάσει δυο σχεδόν αιώνες και τα μάρμαρα τοποθετούνται μεταξύ των πιο αξιόλογων αρχαιοτήτων της Βρετανίας. Τη δεκαετία του 1960 κτίστηκε μια τεράστια επέκταση του Βρετανικού Μουσείου, αξίας πολλών εκατομμυρίων δολαρίων, μόνο και μόνο για να τα στεγάσει.

Συμφωνώ με τον κύριο Χίτσενς και την κα Μερκούρη, τα μάρμαρα πρέπει να επιστραφούν. Εγείρεται πάντα το ερώτημα σχετικά με άλλα έργα τέχνης που αποκτήθηκαν με ύποπτα μέσα από μουσεια πολύ μακριά. Πρέπει το Λούβρο να επιστρέψει την Αφροδίτη της Μήλου ή την Άπερο

Νίκη; (και τι γίνεται με τους θησαυρούς της πινακοθήκης Γουώλτερς);

Η υπόθεση για επιστροφή των Ελγινείων είναι διαφορετική. Ο Παρθενώνας δε συγκρίνεται με άλλους θησαυρούς. Είναι σε τελευταία ανάλυση το ύψιστο σύμβολο της δόξας του Ελληνισμού. Τα μάρμαρα ήταν αναπόσπαστο τμήμα κτιρίου του. Χάθηκαν όταν οι Έλληνες ήταν ανίσχυροι.

Η κατοχή τους λοιπόν μπορεί να είναι νόμιμη, αλλά είναι σίγουρα ανήθικη. Πολλοί Άγγλοι κατά καιρούς υποστήριξαν την επιστροφή των γλυπτών και πολύ πρόσφατα η ηγεσία του Εργατικού Κόμματος. Αυτό θα απαιτούσε όμως μια από τις πιο μεγαλόψυχες χειρονομίες στην ιστορία, όχι μια απόφαση ενός δικαστή στην Ινδιανάπολη ή οπουδήποτε αλλού.

